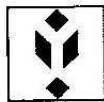

جرم سیاسی در آئینه فقه امامیه

با رویکرد به نظر امام خمینی (ره)

آلف

فامی

کتاب سنگان

سرشناسه	: شكري، فاطمه، ۱۳۵۶-
عنوان و نام پدیدآور	: جرم سياسي در آئينه فقه اماميه با رويکرد به نظر امام خميني (ره) / نویسنده فاطمه شكري.
مشخصات نشر	: سمنان : كتاب سمنگان ، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهري	: ۱۶۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۸۹-۵۴-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فييا
موضوع	: جرایم سياسي (فقه) -- ايران
موضوع	: Political crimes and offenses (Islamic law) -- Iran
موضوع	: خميني ، روح الله، رهبر انقلاب و بنيانگذار جمهوری اسلامی ايران، ۱۳۷۹ -
موضوع	: ۱۳۶۸. -- دیدگاه درباره جرایم سياسي
موضوع	: , Ruhollah, Leader and Founder of IRI -- Khomeyni Views on political crimes and offenses
موضوع	: جرایم سياسي -- ايران
موضوع	: Political crimes and offenses -- Iran
موضوع	: جرم سياسي -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Political crimes and offenses -- Religious aspects of Islam
رده بندی کنگره	: ۴۰۳۷ : س / ۱۹۵ BP
رده بندی دیویی	: ۲۰ / ۳۷۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۴۵۴۵۱۱

کتاب سمنگان

نام کتاب: جرم سياسي در آئينه فقه اماميه
با رويکرد به نظر امام خميني (ره)
تأليف: فاطمه شكري

چاپ نخست، ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۸۹-۵۴-۸

همه حقوق محفوظ است.

سمنان، بلوار نهضت شمالي - تلفن ۰۹۲۱۴۸۰۷۴۶۰

samanganbook@gmail.com

تومان ۲۰/۰۰۰

با سپاس از استاد گرامی
جناب آقای دکتر علیرضا صابریان

پیشنهاد

یکی از موضوعات قانون اساسی که تا کنون اقدامی از سوی قانونگذار عادی نسبت به آن صورت گرفته، موضوع اصل یکصد و شصت و هشتم می‌باشد که بر اساس آن می‌بایست بریافت و شرایط جرم سیاسی و نحوه انتخاب و اختیارات هیات منصفه طبق موازین اسلام، منحصراً مشخص می‌شد. ولی در قوانین جاری کشور قانونی در خصوص جرم سیاسی دیده نمی‌شود. همچنین نمی‌توان با تمسک به قوانین مربوط به جرایم سیاسی آنها را از جرائم عمومی تمییز داد. این مساله خاص سیستم حقوقی کشور ما نیست، بلکه در بسیاری از سیستم‌های حقوقی کشورها مشاهده می‌شود.

یکی از مشکلات موضوع «تعریف جرم سیاسی» اساساً ناشی از قانونگذاری‌های جزایی به میدان «تعریف جرم سیاسی» وارد نشده‌اند و ترجیح می‌دهند نسبت به آن سکوت کنند. به نظر آنان ریشه و اساس سختی تعریف جرم سیاسی آن است که وصف «سیاسی» بسیار گسترده می‌باشد که دارای معانی و توضیحات متفاوت می‌باشد و به همین علت بعضی از دانشمندان در خصوص این نوع جرایم تعبیر جرم سیاسی به کار نبرده‌اند و از تعبیر جرم علیه شخص دولت، استفاده کرده‌اند و این تنها جاگذاری الفاظ می‌باشد.

از دیگر مشکلات آن است که قانونگذار بعد از انقلاب اسلامی با تصویب قوانین جزایی بر اساس موازین اسلامی مرزی میان محاربه و افساد فی الارض و بغی (جرم سیاسی) قرار نداده است. در منابع دینی عناوینی چون محاربه، افساد فی الارض و بغی آمده است که نزدیک یا همسنگ جرم سیاسی است یا جایگزین آن امروز جرم سیاسی است. مواردی از جرائم در قانون مجازات اسلامی از نظر مفهوم و محتوا جرم سیاسی هستند ولی قانونگذار آنها را در حکم محارب قرار داده است. ولی واضح است که تفاوت میان جرایم روشن است.

کتاب حاضر بر اساس معنا و مفهوم جرم سیاسی، مصادیق جرم سیاسی و الفاظ مشترک مثل محاربه و مفسد فی الارض تألیف شده و همچنین دیدگاه امام خمینی هم به آن ضمیمه شده است.

فهرست مطالب

۱	مقدمه.....
	فصل اول: شناخت مفاهیم
۱۸	حاکمیت.....
۱۹	خروج.....
۲۰	محارب و عساکر فی الارض.....
۲۰	معاند.....
۲۰	مخالف سیاسی.....
۲۱	براندازی.....
۲۲	بغی و بغات.....
۲۴	جرم سیاسی.....
	فصل دوم: بررسی مفهوم بغی، عناصر، مستندات و احکام آن
۲۸	بخش اول: بررسی بغی در کتب فقهی.....
۲۹	خروج از اطاعت امام علیه السلام و رهبر و جلوگیری از سرکشی حق به او و شورش در برابر او.....
۳۰	خروج از اطاعت امام عادل.....
۳۱	خروج از اطاعت نایب خاص یا نایب عام امام عادل.....
۳۶	بخش دوم: عناصر اختصاصی دخیل در تحقق جرم بغی.....
۳۶	مسلمان بودن باغیان.....
۳۷	برخورداری از قدرت کافی.....
۳۷	جدا شدن از حکومت.....
۳۸	زمان جرم.....
۳۸	مشروعیت نظام و عدالت حاکم.....
۳۸	شروع جنگ توسط مجرمان.....
۳۹	به وجود آمدن شبهه.....

۳۹	بخش سوم: مستندات شرعی جرم بغی
۲۷	قرآن کریم
۴۸	عقل
۴۸	اجماع
۴۹	روایات
۵۰	سیره
۵۲	بخش چهارم: احکام مربوط به بغی (احکام مربوط به بغات و روش برخورد با آنان)
۵۲	قبل از قیام و درگیری
۵۳	در اثناء درگیری
۵۳	پس از خاتمه شورش و درگیری
	فصل سوم: بررسی جرم سیاسی و وجوه اشتراک و افتراق آن با بغی
۵۶	بخش اول: جرم سیاسی، تاریخچه و سیر تحول آن
۵۸	جرم در فقه اسلام
۵۸	جرم در نظر علمای حقوق
۵۹	مقدمه درباره تعریف جرم سیاسی
۶۰	۱- نظریه عینی
۶۰	۲- نظریه ذهنی
۶۱	ملاک تشخیص جرم سیاسی و جرم عادی
۶۱	تعاریف جرم سیاسی
۶۳	تعریف جرم سیاسی در متون حقوق خارجی و قوانین
۶۴	۱- تعریف جرم سیاسی در قانون ۱۹۲۹ آلمان
۶۳	۲- تعریف جرم سیاسی در قانون ۱۹۲۷ فرانسه
۶۴	تعریف جرم سیاسی از دیدگاه دکترین
۶۵	تعریف جرم سیاسی در پیش نویس‌های پیشنهادی لایحه جرم سیاسی در ایران
۶۷	جرم سیاسی از دیدگاه حقوقدانان اسلام
۶۸	جرم سیاسی در متون اسلامی
۶۹	بخش دوم: بررسی جرم سیاسی و بغی
۷۱	وجوه اشتراک جرم سیاسی و بغی

تفاوت‌های بغی و جرم سیاسی..... ۷۱

فصل چهارم: بررسی محاربه و افساد فی الارض و مصادیق آن

بخش اول: محاربه..... ۷۵

تعریف لغوی و اصطلاحی محاربه..... ۷۵

مصادیق محاربه در قانون مجازات اسلامی..... ۷۷

۱- قیام مسلحانه در برابر حکومت اسلامی..... ۷۷

۲- ریختن طرح براندازی حکومت اسلامی..... ۷۸

۳- نامزد شدن برای تصدی یکی از پست‌های حساس حکومت کودتا..... ۷۸

۴- سوء قصد به شخصیت‌های بزرگ..... ۷۸

حکم و موضوع محاربه و محارب در قرآن..... ۷۹

۱- شان نزول..... ۸۰

۲- بیان نکات مهم آیه محاربه..... ۸۱

بخش دوم: مفسد فی الارض..... ۸۴

بررسی تاریخچه افساد فی الارض..... ۸۴

تعریف لغوی افساد فی الارض..... ۸۵

تعریف محاربه از نظر امام خمینی رحمه الله..... ۸۸

۱- بررسی مصادیق محاربه و مفسد فی الارض از نظر امام خمینی..... ۹۰

۲- مسائل مستحدثه درباره محارب و مفسد فی الارض از نظر امام خمینی..... ۹۱

تفاوت محاربه با بغی و جرم سیاسی..... ۹۳

فصل پنجم: بررسی جریان‌های انحرافی و دشمنان از دیدگاه امام خمینی

بخش اول: موضع‌گیری سیاسی امام خمینی رحمه الله علیه..... ۹۶

چهره سیاسی امام خمینی..... ۹۶

ابعاد عملی و رفتاری امام خمینی در مواضع سیاسی..... ۹۶

بخش دوم: شناخت جریان‌های انحرافی..... ۱۰۲

منافقین..... ۱۰۲

نهضت آزادی..... ۱۰۳

متحجران..... ۱۰۴

بخش سوم: شناخت روش‌های جریان‌های انحرافی..... ۱۰۶

۱۰۶	تفرقه‌افکنی
۱۰۸	ایجاد نا امنی و هرج و مرج
۱۱۰	۱- ارباب و تهدید
۱۱۳	۲- جنجال آفرینی
۱۱۳	۳- ایجاد یأس و ناامیدی در مردم
۱۱۴	۴- ترور
۱۱۶	سوء استفاده از ابزارهای فرهنگی
۱۲۰	به کارگیری ابزار روشنفکرانها و احزاب
۱۲۲	اقسای ششگانه
۱۲۲	۱- دشمنان داخلی
۱۲۵	۲- دشمنان خارجی
۱۲۷	شناخت کشورهای استعمار
	فصل ششم: بررسی مصادیق جرم سیاسی
۱۳۰	بخش اول: مصادیق جرم سیاسی
۱۳۰	متن کامل طرح جرایم سیاسی
۱۳۱	نگاه دیگر در تعریف جرم سیاسی
۱۳۲	۱- جاسوسی
۱۳۳	۱-۱- جاسوسی در لغت و اصطلاح
۱۳۴	۱-۲- جاسوسی مشروع و نامشروع از دیدگاه اسلام
۱۳۴	۲-۱- جاسوسی مشروع از دیدگاه اسلام
۱۳۴	۴-۱- جاسوسی علیه دشمنان و مخالفان حکومت
۱۳۵	۵-۱- جاسوسی نامشروع از دیدگاه اسلام
۱۳۵	- تجسس در اسرار خصوصی مردم
۱۳۵	- جاسوسی به نفع اجانب و دشمنان
۱۳۶	۲- خیانت به کشور
۱۳۶	۱-۲- تعریف خیانت
۱۳۷	۲-۲- خیانت سیاسی
۱۳۸	۳-۲- مصادیق خیانت سیاسی

۱۳۹	۴-۲- بررسی خیانت در آیات قرآن کریم
۱۳۹	۳- بررسی تطبیقی جاسوسی و خیانت به کشور با جرم سیاسی
۱۴۰	۴- ارتداد
۱۴۱	۵- براندازی
۱۴۲	۱-۵- تعریف براندازی
۱۴۳	۲-۵- براندازی و جرم سیاسی
۱۴۷	۳-۵- مدل‌های براندازی
۱۴۷	۶- توسل به زور و خشونت
۱۴۷	۱-۶- اشغال نظامی
۱۴۸	۲-۶- انقلاب
۱۴۸	۳-۶- کودتا
۱۵۰	۷- براندازی آرام
۱۵۰	۱-۷- استحاله
۱۵۰	۲-۷- نافرمانی مدنی
۱۵۱	۸- سایر موارد مصادیق جرم سیاسی
۱۵۱	۱-۸- شورش‌های داخلی
۱۵۱	۲-۸- بدعت‌گزاری
۱۵۱	۳-۸- شایعه‌سازی
۱۵۲	۴-۸- تهاجم فرهنگی
۱۵۲	۵-۸- اهانت به مقدسات
۱۵۳	بخش دوم: مصادیق جرم سیاسی در عصر معاصر

منابع

۱۵۶	فهرست کتب فارسی
۱۶۰	فهرست کتب عربی
۱۶۲	فهرست نشریات عمومی

مقدمه

جرم سیاسی از دو کلمه «جرم» و «سیاسی» تشکیل شده است. جرم سیاسی بر عمل مجرمانه‌ای اطلاق می‌شود که اهداف آن واژگون کردن نظام سیاسی و اجتماعی و هم زدن نظم و امنیت کشور و همچنین اختلال در مدیریت سیاسی و صدمه زدن به زمامداری کشور می‌باشد.

حقوقدانان و صاحب نظران برای جرم سیاسی تعاریف و تعبیر مختلفی بیان داشته‌اند. اختلاف تعاریف بر عدم وضوح و تصریح تعریف جرم سیاسی بین صاحب نظران علت بیان مسأله است.

جرم سیاسی از موضوعات حفرق سیاسی است که با توجه به سابقه‌ی اندک تجربه تشکیل حکومت دینی مبتنی بر فقه شیعه، کمتر مورد توجه قرار گرفته است. نظام جمهوری اسلامی نظامی است که عملکرد و موضع‌گیری آن در حوادث مختلف بر اساس فقه شیعه می‌باشد. این اثر تلاشی است در جهت بهره‌مند ساختن نظام از پشتوانه‌های تحقیقی که مبنی بر فقه شیعه در برخورد با چالش برخورد با مجرمین سیاسی است. قانون مجازات اساسی اگرچه به صورت عام به مبحث محاربه پرداخته ولی به صورت گسترده از جرم سیاسی به معنی به صورت خاص سخنی به میان نیاورده است.

در قانون ایران جرم سیاسی وضعیت مشخصی ندارد، اگرچه نامش در قانون اساسی آمده است ولی تا به حال تعریف ثابت و مشخصی برای جرم سیاسی از سوی قانونگذار ارائه نشده و مصادیق آن همچنان در ابهام باقی مانده است.

با توجه به اینکه جرم سیاسی در اصل ۷۹ متمم قانون اساسی و اصل ۱۶۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی به اختصار آورده شده است، ولی به علت عدم

تصریح در مصادیق جرم سیاسی به این موضوع پرداخته نشده است.

امروزه این مساله یکی از مسائل مهم حوزه امنیت کشور است و همان طور که اشاره شد، قانونگذار در تشخیص و تعیین مصادیق جرم سیاسی دچار ابهاماتی شده است که هدف بیان تعریف مشخص برای جرم سیاسی و بررسی مصادیق آن است.

جرم سیاسی و نوع برخورد با آن گونه‌ای از جرایم است که از ابتدای زندگی اجتماعی بشر و به دنبال برخورداری انسان از تمدن و حکومت وجود داشته است. از همار دوران باستان که بشر پا به عرصه‌ی تمدن گذاشت، به دنبال ایجاد دولت و حکومت و حفظ قدرت آن در اندیشه‌ی برخورد با مخالفان حکومت بوده است. از بیان برآشفتن مجرمین سیاسی از دغدغه‌های فکری بشر بوده و در حقوق اسلام نیز با نالیته‌های بر تعریف و ماهیت این جرم از همان اوایل تشکیل حکومت حائز اهمیت بوده است. این موضوع در زمان خلفای بعد از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و دوران حکومت امام علی علیه السلام در تاریخ سیاسی ثبت شده و اکنون نیز با پیروزی انقلاب اسلامی رهبر، امام خمینی رحمه الله علیه و استقرار نظام اسلامی با زمامداری رهبر فقید انقلاب امام خامنه‌ای بررسی موضوع جرم سیاسی و مصادیق آن موضوعی مهم و قابل توجه است.

از جمله پژوهش‌های صورت گرفته محلی حل در کتاب انس بن ادریس و شیخ جعفر کاشف الغطاء در کتاب کشف الغطاء خود در مورد بغی و اهل نجات صحبت کرده‌اند و از نویسندگان معاصر هم امام خمینی رحمه الله علیه در مبحث دفاع، مطالبی قابل توجه ارائه شده است و آقای محمد حسن مرعشی در کتاب دیدگاه‌های نو در حقوق کیفری اسلامی و عباس زراعت در کتاب جرم سیاسی مصادیق جرم سیاسی را بیان کرده‌اند.

عبدالقادر عوده از حقوقدانان و علمای مصری، احکام باغیان در اسلام را معادل جرم سیاسی در اروپا معرفی کرده است و هاشمی شاهرودی، حبیب زاده و ... به بحث و بررسی اهل بغی و بغات پرداخته‌اند.